

Як започаткувати соціальне підприємство з працевлаштуванням осіб з інвалідністю

Соціальна трудова інтеграція соціально вразливих та незахищених категорій населення є найбільш поширена соціальна мета соціальних підприємств в Україні та Європі. Європейське законодавство навіть нормативно ототожнює соціальне підприємництво та соціально-трудова соціалізація й реінтеграцію у суспільство вразливих категорій населення.

В Україні найстарішою нормативно оформленою формою трудової інтеграції є працевлаштування осіб з інвалідністю. Цей інтегруючий різновид соціального підприємництва існує ще з радянських часів (хоча тоді власне підприємницька діяльність була суворо заборонена). На сьогодні в Україні діють 296 таких соціальних підприємств, де задіяні більше 42 тисяч осіб з інвалідністю. Для цього виду соціального підприємництва в Україні **створена потужна діюча нормативно-правова база та існують дуже вагомні податкові та інші пільги й преференції.**

Зокрема, це:

- звільнення від сплати податку на прибуток;
- звільнення від сплати земельного податку;
- пільги при сплаті та нарахуванні податку на додану вартість;
- продукція підприємств та об'єкти капітального будівництва, що зводяться за рахунок таких підприємств, включаються до державного замовлення;
- надання підприємствам позик, фінансової допомоги, дотацій Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю.

Для того, щоб заснувати соціальне підприємство із працевлаштуванням осіб з інвалідністю та **скористатися всіма нормативними перевагами й пільгами**, вам необхідно зробити такі кроки.

Крок 1

Ви створюєте громадську організацію осіб з інвалідністю. Для цього вам необхідні одноступінчасті засновники, які мають статус осіб з інвалідністю. Ви проводите установчі збори, на яких протокольнo вирішуєте такі питання:

- створення громадської організації осіб з інвалідністю;
- визначення назви організації (повної та скороченої);
- визначення місцезнаходження організації (юридичної адреси);
- визначення керівника організації (уповноваженої особи);

«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

- визначення місії та завдань діяльності організації (місією може бути соціальна реінтеграції осіб з інвалідністю - членів організації через трудову реабілітацію та працевлаштування) затвердження статуту організації. У статуті необхідно внести всі реєстраційні дані про організацію - назва повна та скорочена, місцезнаходження, місія, завдання, права, види діяльності, умови членства, органи управління, контролю та їхні права й обов'язки, джерела фінансування та порядок розпорядженням майном організації, філіали та дочірні організації і підприємства, порядок ліквідації. Обов'язково необхідно передбачити норму про те, що будь-який прибуток організації не може бути розподілений між засновниками, а спрямовується виключно на статутні цілі, майно організації у разі ліквідації передається аналогічній організації зі схожою місією та метою.

Всі документи - заява на створення, протокол установчих зборів, статут, наказ про призначення керівника - ви надаєте державному реєстратору за місцезнаходженням вашої організації. Після державної реєстрації **необхідно буде відкрити розрахункові рахунки організації у банку**. Також буде необхідно подати у податкову адміністрацію пакет реєстраційних документів та **отримати свідоцтво про присвоєння організації ознаки неприбутковості**.

Крок 2

На базі вашої громадської організації ви створюєте дочірнє підприємство. Для цього ви викликаєте та проводите установчі збори колегіального органу управління вашої організації, на яких протокольно розглядаєте ті ж самі питання, що розглядалися на установчих зборах вашої організації (крок 1), але вже для утворення дочірнього підприємства організації. До цих питань необхідно ще додати склад засновників (засновником підприємства повинна бути лише ваша організація, вона є повним власником цього підприємства), розмір внеску засновників та порядок його внесення. Статутним предметом діяльності дочірнього підприємства повинна бути соціальна інтеграція осіб з інвалідністю - членів організації через трудову реабілітацію на підприємстві. Також у статуті дочірнього підприємства необхідно зазначити такі умови

«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

- кількість осіб з інвалідністю-членів організації, які мають на підприємстві основне місце роботи, становить не менш як 50% від середньооблікової чисельності штатних працівників;
- фонд оплати праці інвалідів, які мають на підприємстві основне місце роботи, становить не менш як 25% від загальних витрат на оплату праці;
- розмір середньомісячної зарплати в еквіваленті повної зайнятості осіб з інвалідністю, які мають на підприємстві основне місце роботи, встановлюється не меншим від законодавчо встановленого розміру мінімальної зарплати;
- сума витрат підприємства з переробки (обробки, інших видів перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів (послуг), які використовуються для виготовлення товарів (надання послуг) безпосередньо підприємством, становить не менш як 8% від ціни постачання таких товарів (надання послуг);
- в разі надання підприємству податкових пільг, всі кошти, які будуть звільнені від оподаткування, спрямовуються на соціально-економічну підтримку підприємства, а саме — на збільшення заробітної плати працівникам з інвалідністю, створення нових робочих місць для таких осіб, відрахування залишку на статутну діяльність, придбання основних засобів тощо.

Пакет установчих документів - протокол установчих зборів підприємства, статут, наказ про призначення директора, структура власності, копії установчих документів організації-засновника - подаються державному реєстратору за місцезнаходженням підприємства. Після державної реєстрації **ви відкриваєте окремі розрахункові рахунки підприємства у банку**. Далі наказом керівника підприємства затверджується необхідний пакет внутрішніх розпорядчих нормативних документів - облікова політика, кадрова політика, правила внутрішнього трудового розпорядку, інструкція з діловодства, штатний розпис тощо. **Ви наповнюєте штат працівників, ведете господарську діяльність та бухгалтерський облік у відповідності до статутних вимог, подаєте необхідну статистичну та податкову звітність.**

«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

Крок 3

Отримуєте право на податкову пільгу. Для цього ви наприкінці звітного періоду (рік, квартал) звертаєтесь до відділу або департаменту соціального захисту населення районної, міської або районної у місті державної адміністрації за місцем реєстрації вашого підприємства із:

- заявою встановленої форми;

- копіями установчих документів підприємства та вашої організації-засновника;

довідкою про чисельність працюючих осіб з інвалідністю на підприємстві, видану територіальним відділенням Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, за попередній звітний (податковий) період;

копією державного акта на право постійного користування землею або копію довідки про нормативну грошову оцінку земельної ділянки;

- бізнес-планом діяльності підприємства;

розрахунком суми витрат підприємства, пов'язаних з переробкою (обробкою, іншими видами перетворення) сировини, комплектувальних виробів, складових частин, інших покупних товарів, для визначення товарів, які безпосередньо виготовляються підприємством;

довідкою про розмір середньомісячної заробітної плати в еквіваленті повної зайнятості працівників та осіб з інвалідністю, які мають на підприємстві основне місце роботи, за попередній звітний (податковий) період;

копії податкових та фінансових звітів (податкову декларацію з податку на прибуток підприємства, інформацію про суми податкових пільг, баланс підприємства (форма 1) та звіт про фінансові результати (форма 2) за попередній звітний (податковий) період).

Документи необхідно подати не раніше, ніж за місяць до початку кварталу, з якого ви хочете отримати податкову пільгу.

«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

Відповідні органи перевіряють ваші документи і приймають рішення про призначення вашому підприємству податкової пільги:

- протягом 15 робочих днів з дня надходження документів підприємства, але не менш як за 15 робочих днів до початку кварталу, з якого ви плануєте отримати дозвіл, у тому випадку, якщо ваше підприємство отримало за попередній звітний (податковий) рік дохід, який враховується під час визначення об'єкта оподаткування, в обсязі більш як 8400 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої відповідно до законодавства станом на 1 січня поточного року (це 54 млн. 600 тис. грн.), і протягом трьох робочих днів надсилають Мінсоцполітики України відповідне розпорядження, висновок-пропозицію та документи. Мінсоцполітики, у свою чергу, протягом 30 робочих днів з дня надходження розпорядження, висновку-пропозиції та документів підприємства приймає рішення про надання або відмову в наданні;

протягом 30 робочих днів, якщо дохід вашого підприємства у звітний період був менший - 8400 розмірів мінімальної заробітної плати.

Вам можуть відмовити у отриманні дозволу на користування податкових пільг якщо:

- ви надали не повний пакет документів;
- ви надала недостовірні дані у документах;
- підприємство не дотримувалось необхідних вимог, які описані у кроці 2;

від податкової адміністрації та інших державних органів пришли відомості про порушення вашим підприємством податкового та митного законодавства, законодавства про соціальний захист осіб з інвалідністю;

за результатами проведеного аналізу органами, які приймають рішення, соціально-економічних показників діяльності підприємства виявилась неефективність виробничої діяльності та відсутність соціальної значущості діяльності підприємства.

Соціальна значущість вашого підприємства визначається через кількість осіб з інвалідністю, які працюють (працюватимуть) та яким надаються (надаватимуться) послуги (продукція), розмір заробітної плати інвалідів, відсутність заборгованості із зарплати, сума коштів (крім заробітків), що витрачається (витрачатиметься) на потреби інвалідів і на непромислову сферу для них.

«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

Відповідність вашого підприємства зазначеним критеріям визначається уповноваженим органом на підставі інформації, що подається підприємством. Ідеться про основні фінансово-економічні та соціальні показники, отриману державну допомогу у вигляді пільг щодо оподаткування, поворотну та безповоротну **фінансову допомогу, дотації, цільові позики та напрями її використання**. На це треба звернути особливу увагу.

Звичайно, що отримання податкових пільг та преференцій не гарантують встановлення фінансово-економічної стійкості підприємства та високого прибутку. Для цього необхідна економічно обґрунтована та реалістична економічна стратегія, бізнес-план і вдале професійне керування діяльністю підприємства. **Головне пам'ятати, що провідною метою створення та діяльності вашого підприємства є не максимальне самозбагачення, а трудова реабілітація і соціальна інтеграція осіб з інвалідністю**. Соціальний бізнес покликаний, у першу чергу, нести на собі тягар вирішення соціальних проблем шляхом підприємництва.

Проект допомагає розвивати потенціал молодих соціальних підприємців в Молдові та Україні. Створює сприятливі умови для тих, хто вже має, планує чи розпочинає свій соціальний бізнес. Надихає велику кількість молодих соціальних підприємців, підтримуючи їх інноваційні рішення для соціальної інтеграції та захисту навколишнього середовища в обох країнах.

Проект реалізується Інститутом Густава-Штресмана (Німеччина) - провідна організація, AXA Management Consulting (Молдова), Асоціацією ECO-RAZENI (Молдова), Egalite International (Україна), Національним центром допомоги та інформації для НУО в Молдові КОНТАКТ (Молдова) та Pro NGO! (Німеччина).

Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО "Егаліте Інтернейшнл" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.